

Bemærkninger til forslaget

Baggrunden for forslaget er, at nogle kommuner er gået langt over stregen i deres systematiske overvågning af borgere, som er mistænkt for socialt bedrageri. Ældresagen lagde i 2001 sag an mod Esbjerg Kommune for at have overvåget to ældre mennesker, som kommunen mistænkte for socialt bedrageri. Igennem flere måneder overvågede kommunen de to ældre, fordi kommunen mente, at de var flyttet sammen og derfor ikke var berettigede til de sociale ydelser, som de modtog. På baggrund af overvågningen konkluderede kommunen, at manden boede mere hos kvinden end hos sig selv, og ændrede hans folkeregisteradresse til kvindens bopæl. I januar 2002 accepterede Esbjerg Kommune Ældresagens krav om erstatning på 50.000 kr. til de to ældre.

Forslagsstillerne vil med dette beslutningsforslag sikre, at ældre borgere kan pleje deres venskaber uden at blive mistænkeliggjort som forbrydere. I en tid, hvor netværk og venskaber er afgørende for de ældres velfærd, må vi sikre et klart lovgrundlag på området. Venskaber skal ikke være ulovlige. Den nuværende usikkerhed på området må ophøre.

Skilsmisefamilier og ældre, som modtager sociale ydelser, risikerer i dag, at sagsbehandlere fra kommunens overvågnings- og kontrolteam, uden hjemmel uanmeldt opsøger borgerne i hjemmet for derefter fysisk at gennemgå hjemmet for at kontrollere, hvilke familiemedlemmer der overnatter i hjemmet. Det er denne form for krænkende kontrolvirksomhed, som forslagsstillerne ønsker reguleret i de sociale love. Af socialministerens svar til Folketingets Socialudvalg fra den 29. marts 2001, jf. alm. del – bilag 487, fremgår det, at kommunerne med deres nuværende indsats mod misbrug af sociale ydelser i forbindelse med fiktive adresser ikke har hjemmel til at foretage uanmeldte besøg hos borgerne. Endvidere oplyser Socialministeriet, at forholdet ikke er reguleret i den sociale lovgivning.

I forbindelse med formodet misbrug af sociale ydelser tillader nogle kommuner, at de kommunale sagsbehandlere overvåger en borgers bopæl og tæller vasketøj m.v. Dette forhold er heller ikke reguleret i den

sociale lovgivning. Af socialministerens svar til Folketingets Socialudvalg, jf. alm. del – bilag 487, fremgår det desuden, at kommunerne, jf. forvaltningsloven, efter Justitsministeriets opfattelse ikke har pligt til partshøring forud for en beslutning om overvågning af bopæl og optælling af vasketøj m.v. Der er efter forslagsstillerens opfattelse brug for at styrke borgernes retskrav på ovennævnte område ved at gennemføre klare regler for, hvad kommunerne må og ikke må, når de overvåger og kontrollerer, om folk snyder med de sociale ydelser. Dette skal sikres ved ændringer i de sociale love, hvor borgernes retssikkerhed må præciseres. På nuværende tidspunkt er området kun reguleret i den lovgivning, som hører under justitsministeren og indenrigs- og sundhedsministeren. Denne lovgivning giver ikke borgerne en beskyttelse mod kommunal overvågning af hjemmet og indtrængen i private hjem ved f.eks. en kommunal undersøgelse af bopælspligten.

Den kommunale indsats imod socialt bedrageri har været stigende og mere omfattende i de senere år. KL vurderer, at der i dag snydes for ca. 140 mio. kr. Forslagsstillerne tager afstand fra socialt bedrageri, der er utrolig ødelæggende for vores velfærdssamfund. Borgerne skal overholde loven, og det skal kommunerne også.

De enkelte kommuners metoder med hensyn til kontrol og overvågning er meget forskellige. Mange kommuner har etableret kontrol- og overvågningsenheder, som blandt andet overvåger familier med hensyn til bopælspligten. Denne form for opsøgende kontrol er taget til i de sidste 2-3 år, og udviklingen ser ud til at fortsætte med hensyn til iværksættelse af nye kontrolmekanismer, som kan give kommunerne flere indtægter. I en pressemeddelelse af 25. juli 2001 oplyser KL, at kommunerne under ét i år 2000 fik omkring 85 mio. kr. ud af deres indsats imod bedrageri. Undersøgelsen viser, at tre fjerdedele af kommunerne vil fastholde indsatsen, mens den sidste fjerdedel vil skrue op for blusset. Retseksperter advarer mod at gå for langt i jagten på de sociale bedragerere. Nogle kommuner er begyndt at inddrage nye personalegrupper